

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

КОСТЬ М. - О. І., ФЕНЦИК О. М. Теоретичні засади формування інформаційної культури майбутніх менеджерів освіти	116
КРЕМІНЬ У.М. Організація інклюзивного освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти як наукова проблема	118
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Академічна доброчесність – інструмент забезпечення якості освіти	120
КУРИЛО Л.Ф. Інклюзивна освіта студентів як психолого-педагогічний феномен.....	123
КУС Б.І., ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми і тенденції розвитку логопедії як науки.....	126
КУШНІР І.І., БЕРЕНИЧ В.І. Шляхи формування здорового способу життя у студентів фахового коледжу	131
КУШНІР І.І., КАЮК О.А. Особливості самореалізації педагогів у професійній діяльності	133
КУШНІР І.І., КУРИЦЯ Н.В. Використання сучасних технологій навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти	134
КУШНІР М. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компетентнісний підхід у підготовці вихователя дітей дошкільного віку	136
КУШНІР І.І., СВІТЛИНЕЦЬ І.М. Шляхи розвитку психолого-педагогічної компетентності майбутніх учителів на етапі навчання в магістратурі	138
ЛБА О.М., ГАЙНАЛІЙ В.В. Професійний саморозвиток учителя: теоретичні основи.....	140
ЛБА О.М., ПРИЙМИЧ А.В. Психолого-педагогічні особливості пізнавальної активності молодших школярів	142
ЛІСЦЬКІ М.С. З історії становлення та розвитку професії вчителя в Мукачівській державній вчительській семінарії	144
ЛОКЕС К.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Формування дослідницької компетенції і навичок самостійної роботи учнів початкової школи в умовах екскурсії	147
ЛОМАГА К.В., БАРНА Х.В. Основні завдання виховання дитини дошкільника в родині	149
МАГЕРОВИЧ К.В., ЧЕКАН О.І. Історичний аспект дослідження аутистичних порушень	151
МАЙБОРОДА І. Е. Народне декоративно-прикладне мистецтво як засіб формування художньої культури майбутніх учителів початкової школи	154
МАКАРА Ж.М., ЛАВРЕНОВА М.В. Інтеграція принципів фінської системи освіти в освітні реформи України	156
МАРГІТИЧ А.І. Організаційна культура коледжу: цінності та норми для студентів і викладачів	158
МАХОВСЬКА А.І., МОЧАН Т.М. Модернізації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи	160
МИКУЛІНА А. К. Модернізації дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства	162
МИКУЛІНА А. К., ВЕЛИЧКАНИЧ М. В. Навчання декоративного ліплення дошкільників за мотивами народної іграшки та кераміки	164
МИХАЙЛОВА К.В., ВОЛОШИН Н.П. Екологічне виховання як складова всебічного розвитку особистості дошкільника	166
МОЛНАР Т.І., СОЛОВЙОВ Д.С. Поняття управлінської культури менеджера освіти.	169
МОЛНАР Т.І., ТИНТА В.В. Сутність та функції освітнього маркетингу	171
МОЧАН Т.М. Практична підготовка педагогів у сучасних умовах	173
ОЖОГАНІЧ О. В., БРИЖАК Н. Ю. Підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти: теоретичний аспект	175

- у початковій ланці рівень страхів і тривожності діагностують, користуючись методикою Рогова, а для середніх і старшокласників – це тест Спілбергера;

- проективна методика;
- методика вивчення рівня пізнавальної активності;
- вивчення мотиваційної спрямованості;
- виявлення типу темпераменту дитини за методикою Айзенка;
- обстеження рівня суб'єктивного контролю;
- визначення рівня інтелектуального розвитку(за Равеном) ;
- виявлення важковиховуваності учня (за В.М.Оржеховською)
- діагностика сімейного мікроклімату (за В.М.Оржеховською) та ін.

У бесідах із батьками, вчителями та самою дитиною необхідно зібрати якнайбільше інформації про її захоплення в позаурочний час, осіб, з якими дитина спілкується, захворювання, які перенесла дитина. Зібрана інформація допомагає виявити причини девіантної поведінки.

Щодо індивідуальних форм корекційної роботи з девіантними дітьми, то найчастіше використовуються індивідуальні бесіди з дитиною, заняття з представником правоохоронних органів, ігротерапія, робота з картками, малювання.

Література

1. Оржеховська В.М., Виноградова-Бондаренко В.Є. Дитяча бездоглядність та безпритульність: історія, проблеми, пошуки : Навчальний посібник. К., 2004. 78 с.
2. Макаренко А.С. Педагогічна поема. К. : «Радянська школа», 1973. 507 с.
3. Адамчук Л.Л. Робота з важковиховуваними дітьми. *Шкільному психологу усе для роботи.* № 11. 2011. С.18-21.
4. Амонашвілі Ш.О. Здравствуйте, дети. Москва : «Просвещение», 1988. 164 с.

УДК 37.01:37.015.31:17.022.1-053.4(045)

КОЗЬМА А.А., ТОМАШЕВСЬКА М.О.,
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ГУМАННОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування гуманних відносин є найбільш важливою не тільки для розвитку окремої людини, а й суспільства і людства в цілому. Коріння гуманних відносин можна знайти вже в далекому минулому. У дослідженні Ю.С. Владимірова підкреслюється, що взаємодопомога виникла на основі спільної діяльності як захист, чуйність, солідарність всередині первісного суспільства.

Ідея виховання гуманної поведінки набула подальшого розвитку у працях представників західноєвропейського гуманізму XVI-XVIII ст. (К. Гельвецій, Дж. Локк, Е. Роттердамський, Ж.-Ж. Руссо, Б. Спіноза та ін.), які надавали великого значення вихованню гуманних рис у дітей. На думку К. Гельвеція,

мета виховання має полягати в тому, щоб розкрити серце дитини для гуманності, а розум – для правди, щоб виховати людей, у свідомості яких ідея особистого добра тісно пов'язана з ідеєю добра народу.

Гуманізм (*humanus*) в перекладі з латинської означає «людяний». Одне з поширених визначень гуманізму, наведене в філософському словнику, наступне: «Сукупність поглядів, що виражають повагу, гідності людини і його права, турботу про благо людей, їх всебічному розвитку, про створення сприятливих для людини умов суспільного життя» [1].

Під гуманністю найчастіше розуміється дотримання принципів, нормам суспільства, правилами «гарної», «доброї» поведінки (Ю.С. Владимиров). Науковець С. Ткачов також розглядає поняття «гуманізм» з філософської точки зору: принцип світогляду, в основі якого лежать: переконаність в безмежності можливостей людини і його здатності до самовдосконалення; вимога свободи і захисту гідності особистості; ідеї про право людини на щастя і про те, що задоволення його потреб та інтересів повинні бути кінцевою метою суспільства.

Узагальнюючи, можна сформулювати визначення поняття «гуманні відносини» як форма міжособистісних відносин, заснованих на принципах гуманності; сукупність гармонійних відносин суб'єкта зі світом, іншими людьми і самим собою.

На думку багатьох педагогів і психологів (Є. Євдокимова, А.Д. Кошелева, Т.А. Маркова, Є.Е. Шишлова та інших) при формуванні у дітей уявлень про гуманні відносини доцільно використовувати різні проблемні ситуації, так як вони дозволяють дитині проявити його суб'єктивність, стимулюють прояв гуманності. Так, Є.Е. Шишлова пропонує формувати уявлення дітей, не тільки задаючи їм прямі питання. Автор зазначає, що дуже корисно проведення спеціальних бесід, створення різних педагогічних ситуацій, в яких діти повинні швидко прийняти якесь рішення, щось зробити, зробити, щоб вийти зі скрути.

Є. Б. Попов вказує на значущість виховання у дітей звички роздумувати над вчинками, що сприяє розвитку у них усвідомленості гуманних відносин, необхідності частіше створювати проблемні ситуації, в яких дитина могла б проявити самостійність, активність. При формуванні у дітей уявлень про гуманні відносинах велику роль грає активність дітей, їх власне ставлення до гуманних проявів (Я.Л. Коломінський, Н.Л. Кряжева та інші). Вельми цікавою для вивчення є запропонована Є.Е. Шишловою система активізації гуманних проявів дітей. Автор пропонує використовувати в спільну діяльність педагога з дітьми певну послідовність дій. На першому етапі педагог фіксує увагу дітей на те, що трапилося, тобто забезпечує раціональне сприйняття ситуації в цілому. На другому етапі педагог спонукає дітей до гуманного вчинку, забезпечуючи їм сприйняття емоційного стану тих, хто потребує допомоги, підтримки, добре ставлення (шляхом оцінки емоційного стану). На третьому етапі вихователь активізує гуманні прояви дітей, здійснюючи вплив на їх емоційну та

інтелектуальну сфери (шляхом передбачення наслідків дій, мотивації гуманного вчинку, пояснення його значущості для інших).

Формування у дитини гуманних відносин - складний процес. Він передбачає, перш за все, формування у них уявлень про гуманні відносини, узагальнених і диференційованих. Методика формування цих уявлень повинна ґрунтуватися на доступних, конкретних, прикладах з життя або художніх творів, повинна включати проблемні ситуації і емоційно-експресивні ігри, які сприяють розвитку усвідомленості гуманних відносин, самостійності їх суджень. При цьому важливо, щоб педагог розвивав у дітей здатність розвивати у дітей причинно-наслідкові зв'язки між власною поведінкою і тим, як воно відбивається на інших. Усвідомлення дітьми мотивів вчинків сприяє засвоєнню або поданням про гуманні відносини і, отже, розвитку почуттів, формування гуманних відносин. Виховання гуманних відносин знаходиться в тісній залежності не тільки від уявлень про гуманні відносини дітей, але і від їх здатності емоційно реагувати на різні події: радіти, співпереживати, обурюватися і т.

Емоційне ставлення до вчинків оточуючих і своїм проявляється у дітей в тому випадку, коли для них зрозумілими цих вчинків, коли вони бачать певне ставлення до них дорослих, а також в умовах самостійного спілкування один з одним.

Як показав аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури, теоретичними основами розвитку гуманних відносин у дітей дошкільного віку є: вивчення поняття «гуманні відносини» як складної дефініції, що включає в себе три компоненти: емоційний, інтелектуальний і поведінковий. У дослідженнях гуманні відносини розглядаються в якості мотиву поведінки, зв'язуються з моральним вихованням дітей. Другий напрямок характеризується тим, що автори, разом з тим, виділяють якийсь один компонент структури поняття «гуманні відносини». У своїх роботах дослідники зосереджують свою увагу на засвоєнні дітьми етичних уявлень про норми, правила поведінки.

Таким чином, аналіз літератури з проблеми виховання гуманних відносин у дітей дозволили виділити структуру цих відносин у дітей дошкільного віку, розкрити значення спільної діяльності педагога з дітьми в формуванні гуманних відносин.

Література

1. Боднар Л. С. Гуманістичне виховання школярів у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського. *Педагогіка і психологія*. 2004. IV2. С. 5–10.

2. Попов Е.Б. Гуманистическая педагогика: идеи, концепции, практика : Из серии «Педагогика и гуманизм». Учебное пособие, книга вторая. Оренбург : ИПК ОГУ, 2003. 156 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>